

ВБИВСТВО ДУХОВНОГО ЛІДЕРА ХАМАС А. ЯСІНА ТА ЙОГО МОЖЛИВІ НАСЛІДКИ*

22 березня 2004 р. в результаті ізраїльського авіанальоту в Газі був убитий духовний лідер радикального палестинського угруповання ХАМАС шейх Ахмед Ясін. Разом із шейхом загинуло ще сім чоловік, п'ятнадцять одержали поранення, у тому числі двоє синів Ясіна.

Серед жертв палестинсько-ізраїльського конфлікту за всі три роки другої хвилі інтифади, Ясін — найбільш впливова фігура. Він багато років був духовним керівником ХАМАС і, як стверджують ізраїльтяни, несе відповідальність за десятки терористичних актів і загибель цивільних осіб — ізраїльтян і іноземців.

Ясін уже давно розглядався ізраїльською владою як один із найбільш небезпечних терористів і його убивство важко назвати несподіваним. Ще у вересні минулого року армія оборони Ізраїлю спробувала ліквідувати шейха спрямованим ракетним ударом, однак, Ясін був тільки легко поранений. Рішення про останню операцію з ліквідації Ясіна, якою, по деяким даним, керував особисто прем'єр-міністр Ізраїлю Арієль Шарон, було прийнято після того, як 14 березня в порту Ашдот відбувся теракт, в результаті якого загинули 10 ізраїльтян.

Слід зазначити, що не всі члени ізраїльського кабінету підтримали це ризиковане рішення. Так, міністр внутрішніх справ Авраам Пораз і міністр юстиції Йосеф Лапід голосували проти, попереджаючи про те, що багато ізраїльтян можуть поплатитися життям за операцію проти Ясіна. «Жахливою помилкою» назвав акцію в Газі лідер лівої партії ЙАХАД Йоссі Бейлін. Він і інші супротивники політики «крапкових ліквідацій» в Ізраїлі

* Захарченко А.М. Вбивство духовного лідера ХАМАС А. Ясіна та його можливі наслідки // http://www.niss.od.ua/p_zaharchenko.html (сайт Одеського філіалу Національного інституту стратегічних досліджень)

вважають, що такий підхід не вирішить проблеми приборкання палестинського терору і призведе до ще більшої консолідації екстремістських організацій з метою нанесення нових ударів по ізраїльських громадянах.

Жорстко й емоційно відреагували на убивство Ясіна представники палестинців. Керівництво ХАМАСу заявило, що, санкціонувавши убивство шейха, ізраїльський прем'єр-міністр Аріель Шарон «відкрив врата пекла». Новий керівник ХАМАСу — Абдул Азіз Рантіссі — заявив, що за загибель духовного лідера заплатять своїм життям сотні ізраїльтян. «Жорстко помститися» за смерть шейха пригрозили також «Бригада мучеників Аль-Акси» і угруповання «Ісламський джихад».

Із засудженням убивства Ясіна виступили представники Палестинської національної адміністрації. Палестинський прем'єр-міністр Ахмед Курей назвав дії ізраїльської армії «божевільною і дуже небезпечною акцією, що відкриває дорогу хаосу». При цьому Курей підкреслив, що Ясін був відомий як поміркований лідер, і деякою мірою стримував ХАМАС.

Дійсно, духовний лідер ХАМАС вважав, що розкол і суперництво за владу зашкодять палестинській ідеї і тому намагався зберігати гарні відносини з Ясіром Арафатом і іншими арабськими лідерами. При цьому він безкомпромісно жорстко відносився до спроб переговорів з ізраїльтянами, заявляючи про те, що «так званий шлях до миру — це не мир і не заміна джихаду».

У цьому зв'язку, замах на Ясіна може виявитися ударом не стільки по ХАМАС, скільки по Палестинській адміністрації. У боротьбі за владу, що триває в секторі Газа останні чотири роки між адміністрацією і ХАМАСом, організація Ясіна неухильно набувала популярності в очах громадської думки. ХАМАС вважається організацією, лідери якої не замішані в корупції і готові до самопожертви. В очах палестинців методи ХАМАС довели свою ефективність, у той час як стратегія голови ПНА Ясіра Арафата зайшла у глухий кут. Замах на Ясіна назавжди усуває можливість того, що Палестинська адміністрація зможе вжити будь-яких заходів для приборкання ХАМАСу, вважають деякі ізраїльські дослідники. Ліквідація Ясіна може, таким чином, внести вклад у

крах ПНА і, створивши хаос у секторі Газа, перетворити ХАМАС у єдину структуру, що виграє від його смерті.

Вбивство Ахмеда Ясіна засудив практично увесь світ. Генеральний секретар ООН Кофі Аннан заявив, що воно виходить за рамки міжнародного права і є перешкодою на шляху реалізації плану мирного врегулювання «Дорожня карта». З критикою дій Ізраїлю виступила низка близькосхідних держав, Західна Європа, зокрема Англія, Франція й Німеччина, а також Канада, Росія та Японія. У заявах офіційних осіб цих держав підкреслюється, що вбивство Ясіна призведе до нової хвилі насильства, що може перекреслити зусилля із відновлення переговорного процесу між палестинцями й ізраїльтянами.

На цей час тільки Білий дім відмовився від підтримки чи засудження ракетного удару в Газі. Адміністрація США висловила «глибоку стурбованість» у зв'язку з убивством шейха Ясіна. У той же час американські офіційні особи не стали засуджувати за це Ізраїль, заявивши, що в нього є «право на самооборону». Представники адміністрації підкреслили також, що Ізраїль не попереджав Сполучені Штати про свої наміри й у Вашингтоні не знали про операцію, що готується. Однак, викликає сумнів те, що ізраїльське керівництво зважилося на настільки резонансну акцію без її попереднього узгодження з Вашингтоном.

Безумовно, загибель Ясіна підніме на новий рівень насильство в Ізраїлі і на окупованих палестинських територіях. Швидше за все, вона призведе до погіршення відносин між Ізраїлем і країнами регіону, а також підсилить ворожість ісламських кіл до Ізраїлю і США. У найближчий час на Близькому Сході може відбуватися серія потужних вибухів, які готуються палестинськими терористами в знак відплати за убивство Ясіна. Питання лише в тому, спалахне в регіоні дійсна «війна шахидів» чи силові акції будуть носити обмежений характер. У будь-якому випадку, убивство лідера ХАМАСу робить ситуацію на Близькому Сході вкрай непередбаченою і може спровокувати подальшу ескалацію близькосхідного конфлікту.